

PANUN pakinoita

»Italian suomalainen»

»Niin kepeä on elämä tänään! / Aamulahjaksi alakuloisuus on paennut minusta, / on täyttänyt taivaat. / Nyt taivaalla suuret harmaat ruusut, / outoja kukkia, / kukkivat ja kuolevat / alituisesti.»

Kesävieras oli ottanut kamarin pöydältä pienen runokirjaseen ja luki sitä nämä rivit. Lutin ne uudelleen tänään. Minun piti jo eilen kirjoittaa näiden rivien kirjoittajasta, mutta tämä päivä on parempi. Ensimmäiset säkeet ovat kuin tänään kirjoitettuja, sillä kun aamulla heräsin, heräsin ensimmäisen kerran tänä kesänä näkemään ympärilläni tyvenen meren, peilikirkkaan, aamuvalossa kylpevän. Aamu täytti yön lupaukset, lämpö, siunattu, kaittava lämpö ympäröi meitä. Kesä oli tullut käymään Pohjolassa. Maa oli lämmin.

»Aamulahjaksi alakuloisuus on paennut minusta . . .»

Ja sitten: »Katselevat vapautuneet silmäni / ympärilleen.»

Nämä sanat vievät minut asiaan sillä tarkoitus on muistella erästä kaukaista runoilijaa, jonka vapautuneet silmät nyt katselevat ympärilleen ja näkevät ensimmäisen kerran maailman niin korkealta, että kukkiva, Hehkuva Italia sinisen Välimeren ympäröimänä ja karu, mutta kesällä niin vihreä ja sinisilmisiä välkkyvä merten huuhtelma Suomi näkyvät yhtä aikaa. Vain muutama lukijoista tunsi hänet, luulen. Hänen nimensä oli Luigi Salvini.

Kosketukseni Luigi Salviiniin on ollut varsin vähäistä, kirjeellisestikin, ja vain yhden ainoan kerran tapasin hänet, ja siitäkin on jo kulunut aikaa 22 vuotta. Mutta minulle tämä tuttavuus on merkinnyt paljonkin, ehkäpä siksi, että Salvini oli ainoa italialainen tuttavani ja siten ainoa elävä yhdysside tuohon historialliseen maahan. Tärkeintä on kuitenkin ollut hänen pieni runokokoelmansa. Tietävästi ilman mitään ulkonaista aihetta, sysäystä, välähti mieleeni jo monta päivää sitten, että voisin kerran kirjoittaa pakinan lähtökohtana Salvinin runokokoelma. Kirjanen itsekin oli vielä sillä hetkellä kaupungissa, kirjahyllyssä, josta en ainakaan vuoteen ollut sitä liikuttanut. Sitten tuli tieto, että tohtori Luigi Salvini on kuollut. 20 vuotta sitten hän kirjoitti Napolissa: »Nuori ja voimakas olen / ja minun on maailma.» — »Kuin väkevästä vanhasta viinistä / nuoruudestani hurmaantunut olen.»

Hän oli silloin tuskin kolmeakymmentä, oletan, ja kirjoitti niinkuin kaikki nuoret, kirjoitti Napolissa, mutta — hyvät ystävät — hän kirjoitti suomen kielellä. Hän kirjoitti näitä runoja ehkä paljonkin, mutta valikoiduista vain muutamia ja julkaisi Napolissa pienen kokoelman, jonka nimeksi antoi »Maani». Siinä hän ajattelee ja kirjoittaa niinkuin suomalainen, mutta niinpä hän lähettäessään talvisodan aikana tämän runokirjaseen eräälle

silloiselle aliupseerikoulun oppilaalle, kirjoitti siihen m.m. sanat: »Luigi Salvinilta, Italian suomalaiselta.»

Hän oli ollut Suomessa, hänestä oli tullut sydämeltään, mieleltään suomalainen. Hän oli oppinut kansamme luonnetta, luontoamme, sivistystämme, historiaamme. Hänen erikoisalansa oli slaavilainen filosofia, mutta hän kai kuului lähinnä kielineroihin, koska oppi nopeasti ja hyvin kieleemme sinä lyhyehkönä ehkä parin vuoden aikana, jonka toimi äidinkiellensä, italian, lehtorina Helsingin yliopistossa. Sitäpaitsi tri Salvini oli vaikuttava persoonallisuus, ihminen, joka sai itselleen ystäviä. Ihastuneina kertoivat hänestä ne muutamat toverini, jotka häneen tuona Suomen kautena tutustuivat.

Suomi sai Salvinista ikuisen ystävän, joka kotimaassaan Italiassa teki tunnetuksi maamme, kansaamme, kieltämme ja kulttuuriamme yleensä. Muistan hänen kotinsa Roomassa tai ainakin muistan siitä sen, että siellä oli runsaasti viehättäviä muistoesineitä Suomesta ja jo silloin edustava suomalainen kirjasto, jota Salvini jatkuvasti kartutti. »Italian suomalaisena» hän Roomassa ja Napolissa, missä milloinkin vaikutti, jalolla tavalla edusti toista kotimaataan. Kirjastosta tulee mieleen, mitä Salvinista ja hänen kohtaloistaan olen kuullut kerrottavan toisen maailmansodan ajalta. Salvini evakoi kirjastonsa Roomasta eräseen pieneen vuoristokylään, jonka uskoi säästyvän pahimmankin kaaoksen keskellä. Tähän kylään osuikin vain yksi ainoa lentopommi, mutta se tuhosi sen talon, jonka Salvini oli valinnut. Hänen kotinsa suuren Rooman keskustassa sen sijaan säilyi kuin ihmeeksi vaurioitta.

Paitsi kiitollisena niistä muutamista runoista, jotka tämä etelämaalainen-pohjoismaalainen minuakin varten kirjoitti, ja joita olen useammin lueskellut kuin runokirjoja yleensä ehdin lueskella, olen halunnut kirjoittaa nämä rivit muistuttakseni ystävien tarpeellisuudesta. Niinkuin jokainen meistä ilman ystävää on yksin, on pieni maa, sellainen kuin Suomi, yksin maailmassa, yksin kalkkine sivistyksineen, erikoisuuksineen, jolle sillä ulkomailla ole vakaita ystäviä. Sellaisista parhaita ovat todella sydämestäänkin sivistyneet hienoluontoiset humanistit, sellaiset kuin suomalainen runoilija ja italialainen tohtori ja dosentti Luigi Salvini.

P a n u.